

**PROGRAM DORADZTWA ZAWODOWEGO**

**I LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE**

**im. TADEUSZA KOŚCIUSZKI**

**W DĄBROWIE TARNOWSKIEJ**

**ROK SZKOLNY**

**2021/2022**

**DORADCA ZAWODOWY**

**Agnieszka Ruta**

## **Wprowadzenie**

Program doradztwa zawodowego, realizuje systemowy dobór celów ogólnych i szczegółowych, zapewniając ciągłość koncepcji programowej na poszczególnych poziomach kształcenia.

**Program doradztwa zawodowego dla liceum ogólnokształcącego zawiera:**

- I. Podstawy prawne
- II. Założenia ogólne programu
- III. Cel ogólny doradztwa zawodowego
- IV. Treści programowe oraz cele szczegółowe – osiągnięcia uczniów
- V. Warunki i sposoby realizacji programu
- VI. Weryfikację efektów zajęć – zamiast oceniania
- VII. Rekomendacje dotyczące obudowy dydaktycznej programu
- VIII. Ewaluacja programu

### **I. Podstawy prawne**

1. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 996, 1000, 1290, 1669, 2245)
2. Rozporządzenie MEN z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie ramowych planów nauczania (na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 3 i ust. 4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 996, 1000, 1290, 1669 i 2245 oraz z 2019 r. poz. 534).
3. Rozporządzenie MEN z 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli (Dz. U. z 2017 r. poz.1575).
4. Rozporządzenie MEN z 9 sierpnia 2017 r. w sprawie pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach podstawowych i ponadpodstawowych oraz placówkach (Dz. U. z 2017 r. poz.1591).
5. Rozporządzenie MEN z 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego (Dz. U. z 2019 r. poz.325).

### **II. Założenia ogólne programu**

Program stanowi realizację jednolitej, uwzględniającej etapy rozwojowe uczestników oraz specyfikę szkoły, systemowej koncepcji doradztwa zawodowego, rozumianego jako uporządkowane i zaplanowane działania mające na celu wspieranie uczniów szkół ponadpodstawowych w procesie świadomego i samodzielnego podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych.

Program bazuje na kilku teoriach doradczych. Głównym kryterium doboru koncepcji była możliwość odniesienia procesu świadomego kształtowania własnej kariery do zmian rozwojowych, które warunkują realizację treści na etapie liceum ogólnokształcącego. Zadania, jakie stawiane są doradztwu zawodowemu, powinny być dostosowane do możliwości uczniów. Za wiodącą przyjęto teorię rozwoju psychospołecznego człowieka autorstwa E. Eriksona, prezentującą bieg życia człowieka jako sekwencję kolejnych konfliktów, stanowi ona ogólną ramę postrzegania fenomenu pracy na różnych etapach życia człowieka (od poczucia sprawczości przez pracowitość i kreatywność do rozczarowania vs. poczucia spełnienia). Koncepcje D. Super'a i E. Ginzberga oraz A. Roe stanowią szczegółowe ujęcia uwarunkowań wyboru zawodu i kształtowania własnej kariery w ścisłej korelacji z zadaniami rozwojowymi z uwzględnieniem posiadanych doświadczeń uświadomionych i niejawnych. Teorie J. D. Krumboltza i A.S. Levina, M. Savickasa oraz V. Peavego opisują pojęcie zmiany (tranzycji), które jest kluczowe we współczesnym modelu kariery konstruowanej w postnowoczesnej, migotliwej i nieuchwytnej (jak uważa Z. Bauman) rzeczywistości. Tym samym taki dobór inspiracji teoretycznych do projektowania wsparcia w ramach doradztwa zawodowego zapewni z jednej strony podążanie za naturalnymi

zmianami rozwojowymi uczniów, z drugiej zaś uwrażliwi na dynamikę zmian we współczesnym świecie.

Zgodnie z modułową strukturą programu w każdej klasie są realizowane cele ze wszystkich czterech wskazanych obszarów: *Poznawanie własnych zasobów; Świat zawodów i rynek pracy; Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie; Planowanie własnego rozwoju*

*I podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych.* Treści są sukcesywnie pogłębiane/poszerzane w kolejnych latach kształcenia.

Przewidziane w programie działania związane z doradztwem zawodowym są powiązane z treściami kształcenia na poziomie liceum ogólnokształcącego, co umożliwia uczniom dostrzeganie związków pomiędzy tym, czego się uczą, a swoją dalszą edukacją i karierą zawodową.

### **III. Cel ogólny doradztwa zawodowego**

Celem doradztwa zawodowego w liceum ogólnokształcącym jest przygotowanie uczniów do świadomego i samodzielnego planowania kariery oraz podejmowania i zmian decyzji edukacyjnych i zawodowych uwzględniających znajomość własnych zasobów oraz informacje na temat rynku pracy i systemu edukacji.

### **IV. Treści programowe oraz cele szczegółowe – osiągnięcia uczniów**

W programie uwzględniono cztery obszary celów szczegółowych – jednolitych z obszarami wszystkich programów zestawu – które wyznaczają treści programowe doradztwa zawodowego:

- 1. Poznawanie własnych zasobów**, m.in.: zainteresowań, zdolności i uzdolnień, mocnych i słabych stron jako potencjalnych obszarów do rozwoju, ograniczeń, kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw), wartości, predyspozycji zawodowych, stanu zdrowia.
- 2. Świat zawodów i rynek pracy**, m.in.: poznawanie zawodów, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o zawodach i rynku pracy, umiejętność poruszania się po nim, poszukiwanie i utrzymanie pracy.
- 3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie**, m.in.: znajomość systemu edukacji i innych form uczenia się, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o formach i placówkach kształcenia, uczenie się przez całe życie.
- 4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych**, m.in.: planowanie ścieżki edukacyjnej i zawodowej z przygotowaniem do zdobywania doświadczenia zawodowego oraz refleksji nad nim, podejmowanie i zmiany decyzji dotyczących edukacji i pracy, korzystanie z całościowego poradnictwa kariery.

### **Cele szczegółowe programu**

*Uwaga. Wytłuszczonym drukiem zaznaczone zostały cele rekomendowane do realizacji przez doradcę zawodowego podczas zajęć z zakresu doradztwa zawodowego na rok szkolny 2021/2022 wynikających z ramowych planów nauczania.*

## **TREŚCI PROGRAMOWE Z ZAKRESU DORADZTWA ZAWODOWEGO DLA LICEÓW OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH**

### **1. Poznawanie własnych zasobów**

Uczeń:

**1.1 sporządza bilans własnych zasobów na podstawie dokonanej autoanalizy („portfolio”);**

**1.2 określa obszary do rozwoju edukacyjno-zawodowego i osobistego;**

### **1.3 określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych;**

1.4 rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej;

1.5 analizuje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe) w kontekście planowania ścieżki edukacyjno-zawodowej;

1.6 określa własny system wartości, w tym wartości związanych z pracą i etyką zawodową.

## **2. Świat zawodów i rynek pracy**

Uczeń:

**2.1 analizuje informacje o zawodach, kwalifikacjach i stanowiskach pracy oraz możliwościach ich uzyskiwania w kontekście wyborów edukacyjno-zawodowych;**

**2.2 analizuje informacje o lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim rynku pracy oraz funkcjonujących na nim zasadach w kontekście wyborów edukacyjno-zawodowych;**

2.3 porównuje formy zatrudnienia i możliwości funkcjonowania na rynku pracy jako pracownik, pracodawca lub osoba

prowadząca działalność gospodarczą oraz analizuje podstawy prawa pracy, w tym rodzaje umów o pracę, sposoby ich

rozwiązywania, prawa i obowiązki pracownika;

2.4 konfrontuje własne zasoby ze zidentyfikowanymi potrzebami i oczekiwaniami pracodawców oraz wymaganiami rynku pracy;

2.5 określa znaczenie i wskazuje możliwości realizacji różnych form aktywizacji zawodowej;

2.6 sporządza i aktualizuje dokumenty aplikacyjne zgodnie z wymaganiami pracodawców;

2.7 przygotowuje się do zaprezentowania siebie i swoich kompetencji podczas rozmowy kwalifikacyjnej;

2.8 charakteryzuje przebieg procesu zakładania własnej działalności gospodarczej oraz instytucje wspomagające zakładanie własnej działalności gospodarczej;

2.9 charakteryzuje instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej, w tym instytucje rynku pracy.

## **3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie**

Uczeń:

**3.1 korzysta ze źródeł informacji dotyczących dalszego kształcenia formalnego, poza formalnego i nieformalnego;**

**3.2 określa korzyści wynikające z uczenia się przez całe życie w rozwoju osobistym i zawodowym;**

3.3 analizuje możliwości uzupełniania, poszerzania i uzyskiwania kwalifikacji zawodowych w ramach krajowego i europejskiego systemu kwalifikacji;

3.4 wskazuje możliwości kontynuowania nauki.

## **4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych**

Uczeń:

**4.1 ustala swoje cele, zadania i działania w kontekście planowania ścieżki edukacyjno-zawodowej;**

**4.2 sporządza indywidualny plan działania – planuje różne warianty ścieżek edukacyjno-zawodowych na podstawie bilansu**

**własnych zasobów i wartości oraz informacji na temat rynku edukacji i rynku pracy, przewidując skutki własnych decyzji;**

**4.3 dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej zgodnie z posiadanymi zasobami i określonymi celami zawodowymi.**

Cel ogólny i cele szczegółowe programu doradztwa zawodowego są spójne z celami kształcenia ogólnego w liceum ogólnokształcącym. Cele uwzględniają najważniejsze umiejętności rozwijane w ramach kształcenia ogólnego i zadania szkoły oraz cele edukacji poszczególnych przedmiotów, w tym podstaw przedsiębiorczości i wiedzy o społeczeństwie, co umożliwi realizowanie programu zarówno podczas zajęć z zakresu doradztwa zawodowego, jak i na zajęciach z wychowawcą, lekcjach przedmiotowych oraz na dodatkowych zajęciach edukacyjnych oraz innych zajęciach, wspomagających uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu realizowanych w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Cel ogólny oraz cele szczegółowe programu liceum ogólnokształcącego są spójne z celami preorientacji zawodowej (przedszkole), orientacji zawodowej (klasy I–III i klasy IV–VI szkoły podstawowej) i doradztwa zawodowego w klasach VII–VIII oraz szkołach ponadpodstawowych i policealnych.

### Rozkład materiału

L.P	Temat zajęć uwzględniający treści programowe	Klasa	Termin	Osoba odpowiedzialna
1.	E-portfolio, czyli dokumentuj i organizuj swój rozwój. Obudź w sobie ducha postępu. (1.1)	KLASY III	Cały rok szkolny	Doradca zawodowy
2.	Nikt nie ma wszystkiego, ale KAŻDY MA COŚ (1.2) (1.3)	KLASY III	Cały rok szkolny	Doradca zawodowy
3.	Kręte ścieżki uczenia się – umiejętność uczenia drogą do sukcesu edukacyjno-zawodowego) (3.2)	KLASY III	Cały rok szkolny	Doradca zawodowy
4.	Bez planu nie zadziała – tworzenie Indywidualnego Planu Działania (IPD) licealisty (4.2)	KLASY III	Cały rok szkolny	Doradca zawodowy
5.	Etapy podejmowania decyzji. Techniki pomocne przy podejmowaniu decyzji edukacyjno-zawodowych (4.2)	KLASY III	Cały rok szkolny	Doradca zawodowy

6.	Całozyciowe doradztwo kariery jako wsparcie w profesjonalnym rozwoju (4.3)	KLASY IV	Cały rok szkolny	Doradca zawodowy
7.	Wybieram zawód. Moja mapa zawodów (2.1)	KLASY IV	Cały rok szkolny	Doradca zawodowy
8.	Bądź menadżerem planowania swojej drogi edukacyjno-zawodowej. Techniki zarządzania sobą w czasie (4.1)	KLASY IV	Cały rok szkolny	Doradca zawodowy
9.	Zderzenie z rynkiem pracy nie musi boleć ( 2.2)	KLASY IV	Cały rok szkolny	Doradca zawodowy
10.	System kwalifikacji w Polsce i Unii Europejskiej, czyli nowe wyzwania edukacyjne ( 3.1)	KLASY IV	Cały rok szkolny	Doradca zawodowy

## V. Warunki i sposoby realizacji programu

Określone w programie cele przewidziane są do realizacji:

- 1) podczas grupowych zajęć z zakresu doradztwa zawodowego, które są prowadzone przez doradcę zawodowego (lub – zgodnie z obowiązującymi obecnie regulacjami prawnymi – przez osobę wyznaczoną przez dyrektora do realizacji zadań doradcy) w wymiarze wynikającym z ramowych planów nauczania;
- 2) podczas
  - zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu;
  - wspomagania uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, w trakcie bieżącej pracy z uczniami; prowadzonych przez doradcę zawodowego, nauczycieli i wychowawców m.in. na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych, zajęciach z wychowawcą i innych zajęciach, a także w formie indywidualnych porad i konsultacji prowadzonych przez doradcę zawodowego (lub innych specjalistów, wychowawców, nauczycieli);
- 3) podczas innych działań związanych z doradztwem zawodowym realizowanych w szkole (np. szkolne dni kariery) lub poza nią (np. udział w festiwalu zawodów).

Dlatego też działania związane z doradztwem zawodowym są planowane na poziomie szkoły w ramach Wewnętrzny Szkolny System Doradztwa Zawodowego (WSDZ) i realizowane

przez całą kadre pedagogiczną pod kierunkiem doradcy zawodowego lub osoby wyznaczonej przez dyrektora do pełnienia tej funkcji. Działania te obejmują także rodziców.

Jednym z elementów realizacji programu jest możliwość indywidualnego kontaktu uczniów i rodziców z doradcą zawodowym (zatrudnionym w szkole, instytucjach wspierających) i innymi specjalistami wspomagającymi proces podejmowania decyzji (psycholog, lekarz medycyny pracy itp.). W kontaktach tych powinny zostać uwzględnione także aspekty środowiskowe, rodzinne, socjalne, zdrowotne, kulturowe.

Działaniami doradczymi należy objąć także rodziców uczniów. Proponowane w programie zajęcia mają na celu m.in. pogłębianie wiedzy na temat predyspozycji i zainteresowań własnego dziecka, przygotowanie rodziców do wspierania swoich dzieci w planowaniu kariery oraz w podejmowaniu i zmianach decyzji edukacyjno-zawodowych. Zaproponowane w scenariuszach formy warsztatowe z wykorzystaniem metod aktywizujących służą włączeniu rodziców w działania związane z doradztwem zawodowym.

W realizację programu doradztwa zawodowego dla liceum ogólnokształcącego powinno zostać włączone otoczenie społeczno-gospodarcze, w szczególności przedstawiciele instytucji zajmujących się doradztwem zawodowym – zwłaszcza specjaliści z poradni psychologiczno-pedagogicznych i pracownicy placówek doskonalenia nauczycieli oraz jednostki samorządu terytorialnego (organy prowadzące szkoły), placówki kształcenia praktycznego, placówki kształcenia ustawicznego, ośrodki dokształcania i doskonalenia zawodowego, szkoły dla dorosłych oraz przedstawiciele pracodawców/przedsiębiorców, organizacji pracodawców oraz innych instytucji edukacyjnych i instytucji działających na rynku pracy (np. powiatowy urząd pracy, Ochotnicze Hufce Pracy), uczelnie wyższe, specjalne strefy ekonomiczne itp.

Doradztwo zawodowe na poziomie liceum ogólnokształcącego powinno być ukierunkowane na kształtowanie proaktywnych postaw uczniów wobec pracy i edukacji, dawać przekonanie, że są podmiotami własnych działań i są zdolni do wprowadzania zmian w swoim bliższym i dalszym otoczeniu. Działania realizowane w ramach doradztwa zawodowego powinny wspierać eliminowanie stereotypów dotyczących ról społecznych i zawodowych. Planując działania związane z doradztwem zawodowym, uwzględniono fakt iż uczniowie liceum ogólnokształcącego podjęli już pewne decyzje edukacyjno-zawodowe i potrzebują wsparcia przy weryfikacji tych decyzji i w podejmowaniu kolejnych wyborów.

Zajęcia doradztwa zawodowego powinny być prowadzone z wykorzystaniem metod aktywizujących, dobieranych z uwzględnieniem m.in. wieku uczestników zajęć oraz celów, jakie mają być osiągnięte. W trakcie zajęć uczeń planuje, podejmuje działania, decyduje, argumentuje itp. Szczególnie polecaną metodą aktywizującą uczniów jest metoda projektu, rozumiana jako metoda aktywizująca polegająca na poznawaniu przez uczniów wybranego zagadnienia w ramach pracy zespołowej, zazwyczaj w sposób interdyscyplinarny (uwzględniający wiele dziedzin wiedzy).

Testy predyspozycji i zainteresowań zawodowych powinny pełnić funkcję wspomagającą, ich wyniki należy omawiać indywidualnie. Wskazane jest, aby testy predyspozycji i zainteresowań zawodowych uczniów wykonywane były przez osobę przeszkoloną lub w miarę możliwości wykonywali je specjaliści do tego przygotowani, np. doradcy zawodowi zatrudnieni w poradniach psychologiczno-pedagogicznych. Testy mogą uczniowie rozwiązywać na zajęciach realizowanych w ramach pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu.

Działania związane z doradztwem zawodowym powinny być realizowane m.in. z wykorzystaniem nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT), co zwiększy atrakcyjność zajęć i jednocześnie usprawni kompetencje kluczowe uczniów. Ponadto dynamicznie rozwijający się obszar ICT wymaga zarówno od prowadzących, jak i uczniów wdrażania idei całościowego uczenia się. Tym samym stosowane techniki pracy stają się środkiem do realizacji jednego z celów działań związanych z doradztwem zawodowym i zwiększenia ich efektywności.

Jedną z możliwości realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym jest wolontariat. Pozwala on na sprawdzenie przez uczniów stopnia dopasowania własnych predyspozycji i preferencji do środowiska pracy związanego z konkretnym zawodem. Ponadto kształtuje postawę pracy polegającą na samodzielnym i odpowiedzialnym planowaniu zadań i ich konsekwentnej realizacji. Ważnym elementem wolontariatu jest również kształtowanie kompetencji obywatelskich i orientacji prospołecznej.

W doradztwie zawodowym warto uwzględnić rolę doradztwa rówieśniczego w kształtowaniu wyborów edukacyjno-zawodowych młodzieży. Osoby zaangażowane w realizację działań związanych z doradztwem zawodowym powinny zwrócić uwagę i odnieść się do ambiwalentnej funkcji porad rówieśniczych:

- a. pozytywna – uczeń uwzględnia w procesie decyzyjnym sugestie rówieśnika/ów, odnosząc ją do własnych zasobów i dotychczasowych planów (przewaga autonomii podmiotu nad aprobatą społeczną);
- b. negatywna – uczeń decyduje się na dane rozwiązanie zaproponowane przez rówieśnika/ów tylko dlatego, że tak robią inni (przewaga aprobaty społecznej nad autonomią podmiotu).

Zajęcia dla uczniów i innych odbiorców powinny być realizowane w sposób systemowy, cykliczny zgodnie z ustalonym WSDZ, podstawą do jego opracowania będzie diagnoza potrzeb odbiorców (np. nie wszyscy odbiorcy mają podobne problemy).

Prawidłowej realizacji zajęć z doradztwa zawodowego sprzyja stosowanie różnych form pracy z uczniami, do których należą:

- wizyty uczniów zakładach pracy jako zapoznanie się z zawodem/stanowiskiem pracy od strony praktycznej;
- zajęcia grupowe z całą grupą;
- zajęcia grupowe z małymi grupami (zgodnie z potrzebami);
- zajęcia indywidualne, w szczególności na etapie końcowym – planowanie ścieżki kariery;
- uczestnictwo w salonie maturzystów;
- uczestnictwo w targach edukacyjnych;
- spotkania z pracodawcami;
- wizyty studyjne;
- projekt dydaktyczny.

Materiały dydaktyczne i pomoce do prowadzenia zajęć powinny być na bieżąco aktualizowane. Ważne jest także opracowanie i aktualizowanie corocznie informacyjnych baz danych na temat edukacji i rynku pracy na poziomie lokalnym przez jednostki samorządu terytorialnego lub wyznaczone szkoły. Udostępnienie i aktualizowanie bazy danych powinno być połączone z wykazem realizowanych kwalifikacyjnych kursów zawodowych.

Cykl zajęć z doradztwa zawodowego realizowanych w liceum ogólnokształcącym powinien być zakończony efektem wymiernym (możliwym do zweryfikowania) dla ucznia:



indywidualny plan działania (IPD), indywidualne portfolio kariery, czyli teczka ze zgromadzonymi efektami pracy ucznia na zajęciach. Przy sporządzaniu IPD zalecane jest, aby uczeń – przed podjęciem decyzji o wyborze dalszej ścieżki rozwoju edukacyjno-zawodowego – miał przedstawioną przez szkołę możliwość skonfrontowania swoich wyobrażeń o wybranej branży, zawodzie z realiami panującymi w firmie. Zapoznanie się z rzeczywistym środowiskiem pracy możliwe jest między innymi poprzez indywidualną (lub w małej grupie) obserwację miejsca pracy, uczestnictwo w wycieczce zawodoznawczej, wywiady z przedstawicielami zawodów.

## **VI. Weryfikacja efektów zajęć – zamiast oceniania**

Działania związane z doradztwem zawodowym mają wspierać uczniów w wyborach zawodu i kierunku kształcenia, dlatego zamiast tradycyjnego oceniania rekomendujemy, aby podczas zajęć odwoływać się do autorefleksji i samooceny uczestników.

W programie doradztwa zawodowego dla liceum ogólnokształcącego rekomenduje się weryfikację efektów zajęć poprzez:

- zadawanie pytań uczniom na zakończeniu zajęć, celem których jest wzbudzenie w nich autorefleksje odnośnie przydatności przyswajanych treści i nabytych umiejętności w procesie planowania kariery edukacyjno-zawodowej;
- analizę wymiernych dowodów pracy uczniów gromadzonych w formie osobistego portfolio;
- analizę opracowanego przez ucznia indywidualnego planu działania (IPD), w którym dla wybranego celu edukacyjno-zawodowego wskazał i uzasadnił działania niezbędne do jego osiągnięcia.

Taki sposób weryfikacji uświadomi uczniom potrzebę rozpoznawania własnych zainteresowań i predyspozycji do wykonywania określonych zawodów. Umożliwi prawidłowy wybór kierunku dalszego kształcenia. Pomoże także zidentyfikować, wyselekcjonować i uporządkować informacje przydatne w rozwoju edukacyjno-zawodowym z uwzględnieniem całościowego doradztwa kariery. Wskaże możliwości praktycznego wykorzystania zdobytej wiedzy umiejętności i kompetencji.

## **I. Rekomendacje dotyczące obudowy dydaktycznej programu**

Na potrzeby realizacji programu rekomenduję korzystanie z zasobów dydaktycznych gromadzonych i aktualizowanych przez Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie na stronie [www.doradztwo.ore.edu.pl](http://www.doradztwo.ore.edu.pl) oraz publikacji dostępnych na stronie [www.euroguidance.pl](http://www.euroguidance.pl).